

MIT CSINÁLT ISTVÁN, A KÍMÉLETLEN REFORMER, MIUTÁN LEGYŐZTE KOPPÁNYT?

2018.08.19. 2816 [TUDOMÁNY](#)

[BÉRES ATTILA](#)

„Köröskörül erdőségek és hegyek (...) övezik, amelynek belseje a róna tágas síksága, és amely a folyók és folyamok futásától ékes, a különböző fajú vadakban dús erdőkben bővelkedik, oly gazdagnak ismerik természetűl fogva virágzó szépsége és földjeinek termékenysége miatt, hogy szinte Isten paradicsomának (...) látják” – írta a Kárpát-medencéről Freisingi Ottó püspök, amikor az 1147-49-es második keresztes hadjárat idején [a lovagokkal együtt átvonult rajta](#). A magyarokról már egészen más véleménnyel volt: „ezek a magyarok visszataszító külsejűek, mélyen ülő szemeik vannak, termetük alacsony, erkölcsükben és nyelvükben pedig annyira barbárok és vadak, hogy joggal lehet kárhozatni a szerencse szeszélyét, vagy inkább csodálni az Isten türelmét, hogy martalékul hagyta ezt a szép földet az emberiség e szörnyetegeinek, akiket még embernek sem nevezhetek.”

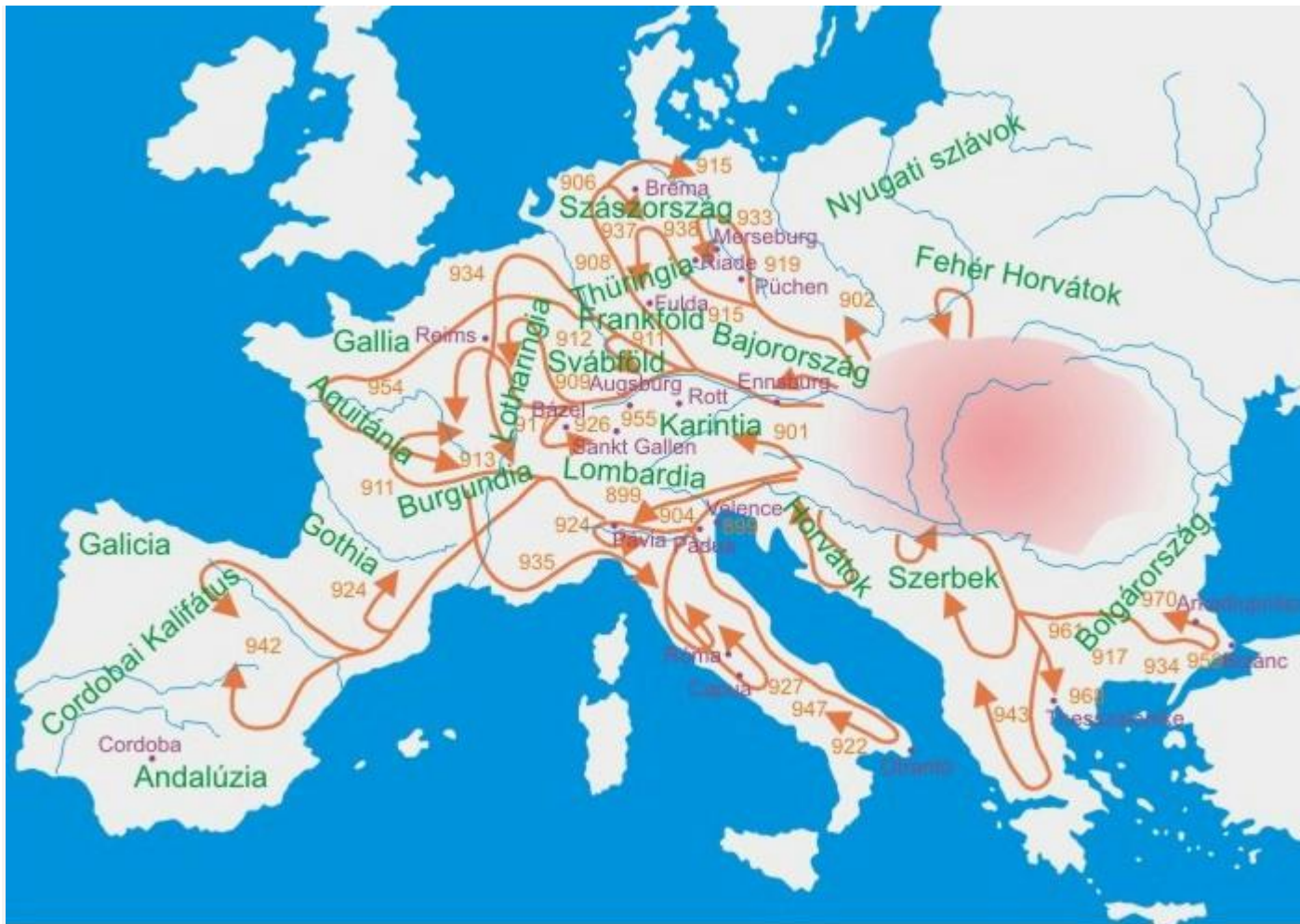
Lehet, hogy az irigység szólt a püspökből, hogy éppen ez a nemzet szerezte meg a Kárpát-medencét, de hogy végül így történt, számos történelmi fordulatnak és személynek volt köszönhető, akik nélkül ez a nép talán már nem is létezne.

„Valakinek holnap le kell győzni a sötétséget...”

A Kárpát-medence csak földrajzilag volt egységes, politikai-vallási-etnikai szempontból az ókorban és a kora középkorban is heterogén volt a terület. A honfoglalás idején nyugaton frank, morva és avar maradványok éltek, akik Rómát tekintették az irányadónak vallási kérdésekben, míg a keleten

megtelepedett bolgárok és más szláv népelemek [Konstantinápoly \(Bizánc\)](#) felé fordulva igyekeztek boldogulni. Egyik nép sem volt képes arra, hogy egységbe forrassa a területet, így azt [a kívülről érkező magyarok valósították meg](#).

A Magyar Fejedelemség két eltérő kultúra, vallás és gondolkodásmód határán született meg, így idővel az vált a legfontosabb kérdéssé, hogy a kettő közül melyikhez fog közeledni, mert egyértelmű volt, hogy egymagában nem maradhat fenn. A magyarok azonban még jó pár évtizedig nem töprengtek ezen, energiáikat a kalandozó hadjáratok kötötték le. A hadjáratok pedig, micsoda véletlen, elsősorban éppen a két nagy hatalom, a nyugati Frank Birodalom utódállamai és a délkeletre található Bizánc ellen irányultak. Így a magyarok első kézből ismerhették meg a két világot.

Magyar „kalandozó” hadjáratok: volt alkalmuk megismerni Európát
Minél sikeresebbek voltak azonban a rabló hadjáratok, annál nagyobb lett a gazdasági-politikai válság itthon. A fejedelmi hatalom meggyengült, a törzsek önállósodtak, szinte saját állammá alakultak. Egyesek Bizánc felé

fordultak, onnan remélve támogatást, még a görög rítusú kereszténységet is hajlandóak voltak felvenni, és térítőket is beengedtek területeikre. Árpád halála után utódai hatalma csak a saját törzsükre terjedt ki, ez a több törzset meggyengítő augsburgi vereség után változott meg. Árpád utódainak állama a 10. század végéig csak egyike volt a törzsi államok közül, amelyek a Kárpát-medencén osztoztak. Mivel a többiek megelőzték őket, és hamarabb fordultak Bizánc felé, már csak a földrajzi közelség miatt is a [nyugati orientáció maradt számukra a járható út](#).

Árpád unokája, Taksony fejedelem keletről hozott – vélhetően besenyő származású – feleséget. Az asszonnyal együtt betelepülő besenyők segítségével Taksony növelni tudta befolyását, így mire fia, Géza lett a fejedelem, a nyugati területek már az Árpád-ház uralma alá tartoztak. [Géza tovább erősítette törzse vezető szerepét](#), ennek érdekében házasságot kötött az erdélyi Gyula lányával, Sarolttal, így egy rivális törzsi állammal került szorosabb kapcsolatba. Ebben az időben I. Ottó császár egyezsége és egyfajta szövetségre lépett Bizánccal, ami azt a veszélyt hordozta magában, hogy felosztva egymás közt az érdekszférákat, könnyen a Kárpát-medence sorsáról is dönthetnek.

A nemzetközi politikai helyzet válaszlépést kívánt. Követek indultak nyugatra a császárhoz, és térítőket kértek Géza fejedelem nevében a magyaroknak. A kérés meghallgatásra talált, így Géza több előkelőséggel együtt felvette a kereszténységet, és a Kárpát-medencébe érkező német papok megkezdték a közemberek megtérítését is. Ez a keresztény „hit” azonban politikailag motivált és így eléggé felszínes is volt.

Uralkodása végére Géza a Kárpát-medence nyugati és középső részén megerősítette a fejedelmi hatalmat, elkezdte a Nyugathoz való csatlakozás előkészítését, és mindezt úgy érte el, hogy nem kényszerült a politikai függetlenség feladására. Géza fejedelem halála előtt szakított az Árpád család öröklési szokásaival, és saját fia, István megválasztását készítette elő, ami még egy bizonyíték volt arra, hogy a hatalom megszilárdítása érdekében [képes a régi szokásokkal, hagyományokkal is szembeszállni](#).

„Valakinek holnap meg kell váltani ezt a világot...”

István a 970-es években született Vajk néven, és kereszténység felvétele után lett István a neve. Amikor 997-ben ő lett a fejedelem, [folytatta az országegyesítő munkát](#). Ebben nagy [segítségére volt](#) felesége, Gizella, aki

II. Henrik bajor herceg lánya és a császár rokona is volt. A házasság révén István pozíciói erősödtek: a frigy politikai szövetséget, elismerést jelentett, ráadásul a hercegnővel sok német lovag is érkezett, akikre hamarosan szükség is lett. István legközelebbi vér szerinti rokona, Koppány önmagának követelte a fejedelmi tisztséget a régi magyar szokásokra hivatkozva.

Az ország nyugati felén elterülő, az Árpád család kezében lévő birtokok északi része képezte István örökségét. Itt már valamelyest gyökeret vert a kereszténység, de nem messze onnan, a Balatontól délre terült el Somogy, Koppány területe, ahol még őrizték az ősi szokásokat. Így a családon belüli harc hatalmi és vallási színezetet is kapott.

A 14. századi Képes Krónika egy oldalon hozza az egész István, a királyt Egyes források szerint Koppányt bizánci rítus szerint már megkeresztelték, ami ha igaz is, legfeljebb politikai érdekből történhetett. Koppány abban is megmutatta a régi szokáshoz való ragaszkodását, hogy feleségül kérte az özvegy Saroltot, István édesanyját is, amire természetesen nem volt a válasz. Az összecsapás elkerülhetetlenné vált.

Koppány oldalán magyarok, Istvánnal magyarok és német lovagok indultak harcba, így két eltérő harcmodor is szembekerült egymással. Koppány serege szinte kizárólag könnyűlovasokból állt, míg István nehézlovasokat, gyalogosokat is felvonultatott. 997-ben találkozott a két sereg valahol Veszprém közelében, ahol ádáz küzdelem után [István csapatai döntő győzelmet arattak](#). Mivel maga Koppány is elesett, a háború végét ért, István az Árpád család egyedüli vezetője lett. A mai napig kérdéses, hogy István mit akart elérni Koppány testének felnégyelésével a darabok szétküldésével: győzelmét akarta így hirdetni, vagy fenyegetés volt ez a többi törzsi vezető számára, netán mindkettő?

Koppány lefejezése közelebről a Képes Krónikából

„Valakinek holnap át kell venni a koronaékszert...”

Koppány legyőzése után még egy sarkalatos epizód következett István uralkodásában. Közép- és Kelet-Európa formálódó országaiban a kereszténység felvétele mellett a királyi tisztség meghonosításával, egy jó koronázással pecsételték meg az államszervező munkát. Bár István még az egyesítés elején járt, [rászánta magát a lépésre](#) – egyes vélemények szerint attól tartva, hogy megelőzheti őt egy másik törzsi állam vezetője.

Az ezredik év második felében küldöttség indult Rómába, II. Szilveszter pápához. Ott tartózkodott az idő tájt III. Ottó német-római császár is, aki nagyon bensőséges viszonyt ápolt fiatalkori nevelőjével, a pápával. Így az egyház leghatalmasabb embere és a kontinens legnagyobb birodalmának feje nagy valószínűséggel együtt határozott a kérés teljesítéséről.

A korona érkezése új legitimációt jelentett Istvánnak, immár [Isten kegyelméből uralkodott](#). A koronázásra vagy 1000. december 25-én, vagy 1001. január 1-én került sor, amely egyben a keresztény és független Magyar Királyság születésnapja is lett. Ettől kezdve István mint szuverén uralkodó pénzt veretett, törvényeket alkotott, okleveleket adott ki.

„Valakinek holnap le kell tennie végül a fegyvert...”

Bár István király lett, még nem vált a királyság tényleges urává, addig még tárgyalások és fegyveres csaták sorát kellett lefolytatnia a rivális törzsfőkkel szemben. 1003-ban István csapatai saját rokona, az erdélyi Gyula ellen indultak hadba Doboka vezetésével. A kiváltó okok között a pogányság felszámolása kevésbé lehetett fontos, mert a bizánci kereszténység akkoriban már bőven terjedt keleten, görög térítő püspökség is létesült Gyulának köszönhetően, a tét sokkal inkább az ország egységesítése, a királyi hatalom megerősítése lehetett.

István még az előző évben szövetségre lépett II. Baszileiosz bizánci császárral, aki Sámuel bolgár cár ellen indított háborút. Ennek a bolgár államnak volt szövetségese az erdélyi Gyula, így [az ellene indult hadművelet](#) külpolitikai érdekektől sem volt mentes. A Doboka vezette királyi erők sikert értek el, Gyula területe István fennhatósága alá került. Gyula ugyanakkor elkerülte Koppány sorsát, megengedték, hogy családjával együtt lengyel földre távozzon.

A Gyula elleni hadjárat szerves folytatása volt egy bizonyos Keán vezér elleni hadjárat, amelyre talán még abban az évben sor került. Keán Dél-Erdélyben uralkodott, ahol magyarok, bolgárok és más szláv népelemek éltek. Nagyon valószínű, hogy Gyulához hasonlóan a bolgár állammal volt szövetségben, ezért is volt fontos a kiiktatása. Keán legyőzésével a teljes Erdély István király fennhatósága alá került.

A következő évek kevésbé ismert eseménye, a szinte csak külföldi krónikából ismert „fekete magyarok” elleni háború. A leírás szerint

„István, Magyarország királya háborúval támadta meg Fekete Magyarországot, s kiérdemelte részint erővel, részint pedig félelem és szeretet révén azt az egész földet az igazság hitére téríteni”. Annyi bizonyos, hogy a Duna déli szakaszán, valahol a Szerémségben élhettek ezek a bizonyos fekete magyarok, akiknek a krónikások leírása szerint sötétebb bőrük volt. Ez alapján feltételezik, hogy a fekete magyarok a déli határszakaszt védő kabarok törzsének tagjai lehettek.

A kabarok vezetője Aba Sámuel volt, akivel szemben nem volt szükség fegyverre, elég volt a politika. István egyik lánytestvére valamikor 1005-1010 között feleségül ment hozzá, így a házasság révén bekerült a királyi udvarba, és ő lett az „udvar ispánja”, ami a későbbi nádori tisztség előfutára volt. A Körösök vidékén a Vata vezette élők megnyerésére elég volt néhány térítő pap, így ez a terület is békésen lett a [formálódó Magyar Királyság](#) szerves része.

A Magyar Királyság a 11. században

A déli országrész biztonsága akkor szilárdult meg igazán, amikor 1009-ben István király másik húga a velencei dózse felesége lett. Velence jogilag Bizánc alattvalójának számított, a birodalom egyik legfontosabb szövetségese volt a térségben. A [Bizánccal való kapcsolat így tovább javult](#), a magyar csapatok is részt vettek a bolgárok elleni harcban, sőt a főváros, Ohrid elfoglalásában is, amivel a bolgár állam gyakorlatilag megsemmisült.

Ezzel közvetlenül a Bizánci Császárság lett a Magyar Királyság déli szomszédja. Istvánnak köszönhetően ekkortájt nyílt lehetőség arra, hogy a Jeruzsálem felé igyekvő európai zarándokok a legegyszerűbb szárazföldi utat használva a Duna mentén haladhassanak céljuk felé. Alig pár évtizeddel korábban még a magyarok nyilaitól retteghettek a kontinens népei, most pedig biztonsággal közeledhettek a szent város felé az immár keresztény országon át. Ennél jobb reklám nem is kellett [a formálódó magyar állam](#) számára.

Az 1020-as évek végére már csak egy törzsfő volt talpon, Ajtony, aki nem is rejtette véka alá a királyi hatalommal szembeni ellenérzéseit. Ahol csak tudott, keresztbe tett a királynak, a királyi sószállítmányokat például saját vámszedőivel is megsarcoltatta. Politikai számításból ő is felvette a görög rítusú kereszténységet, és még a monostoralapítást is engedélyezte a

területén. A magyar-bizánci kapcsolatok javulásával azonban elvesztette szövetségesét, így meggyengült, amit István ki is használt 1028 körül.

A királyi sereg a korábban Gyulát legyőző Doboka fiának, Csanádnak a vezetésével indult meg Ajtony „országá” ellen. A két sereg Ajtony székhelye, Marosvár közelében ütközött meg, és a csatában váratlanul Ajtony csapatai győztek. Csanád a királyi sereggel visszavonult, hogy másnap Nagyösz közelében ütközzön meg az ellenféllel. A szerencse ezúttal nem állt Ajtony mellé, serege vereséget szenvedett, a törzsfő meghalt.

Ajtonnyal az utolsó még ellenálló törzsfő is eltűnt a színről, véget ért a Kárpát-medence több évszázada tartó vallási-politikai megosztottsága. A Magyar Királyság lett az első olyan államalakulat, amely [egységbe tudta forrasztani ez a területet](#), és képes volt ezt tartósan meg is őrizni. Ugyanakkor az ország egyesítése egy új határvonalat is kijelölt. A keresztény európai régió határvonala több száz kilométerrel keletebbre került a magyar és a lengyel állam jóvoltából. A Magyar Királyság ekkor lett Európa része.

István király nem sokáig ülhetett a babérjain, mert a belső ellenség után egy külső ellenség tette próbára az éppen csak formálódó fiatal királyságot. II. Konráddal (1024-1039) új dinasztia került a német-római császári trónra, amely semmiféle rokoni szállal nem kötődött a magyarokhoz. A császár 1026-ban letaszította trónjáról a velencei dózsét, akinek menekülnie kellett, fia, Orseolo Péter pedig Istvántól kért és kapott menedéket. A két állam közötti kapcsolat megromlását az egyre szaporodó határmenti villongások is jelezték. A király varég/viking harcosokat telepített le a nyugati határ mentén a gyepű védelmére, és vezetésüket a fiára, Imre hercegre bízta.

1030-ban a császár elérkezettnek látta az időt a magyarok elleni támadáshoz, és meg is indult István ellen. A [magyar határvédelmi rendszer, a gyepű](#) jól vizsgázott, jelentősen lassította a támadást. Mire a tekintélyes sereg átverekedte magát a gyepűn, már igen komoly ellátási gondjai voltak. A magyar erők pedig nem siettek el semmit, a felperzselt föld taktikáját vetették be a németek ellen. Mivel a támadók nem találtak élelmet, és a kutak sem voltak biztonságosak, hamarosan a visszavonulás mellett döntöttek. De ez sem ment könnyebben, mint a korábbiak. A magyarok, amikor csak tehették, ellentámadásokkal zaklatták a lassan,

vánszorogva vonuló ellenséges erőket, és nem volt kegyelem a lemaradóknak. István király hada gyakorlatilag a teljes császári sereget felmorzsolta, és az üldözés közepette még Bécset, a Lajta és a Morva folyók vidékét is elfoglalta. 1031-ben II. Konrád császár [békét kötött a Magyar Királlyal](#), lemondva az előző évben elveszített területekről is.

„Valakinek holnap meg kell válni az életétől...”

Ahhoz, hogy István életműve fennmaradhasson, olyan utódra volt szükség, aki továbbviszi a király politikai elképzeléseit. A Gizellával kötött házasságból több gyermek is született, de a felnőtt kort csak Imre herceg érte meg, így István belé vetette minden bizalmát. Imre feleségül vett egy bizánci hercegnőt, így erősítve a kapcsolatokat a nagy szomszéddal. Ő lett a királyi testőrség parancsnoka, a letelepített varégek vezetője.

1031-ben azonban hirtelen véget ért a fiatal herceg diadalmenete. A hildesheimi évkönyv tudósítása szerint „Imre, István király fia, a ruszok vezére, vadászaton, vadkantól felhasogatva siralmas halállal halt meg”. A magyar történelemben először, de sajnos nem utoljára lett egy vadkan a vadászat győztese. De már akkor is [felmerült a gyanú](#), hogy nem vaddisznó, hanem ember volt a tettes.

Anonymus szerint István király idején volt egy bizonyos Tonuzoba nevű besenyő törzsfő, a Vadkan (Kabán) nevű törzs vezetője, akit valamilyen oknál fogva István különösen kegyetlenül végeztetett ki: élve eltemették a feleségével együtt. Amennyiben ez a történet igaz, megtorlás is lehetett is ez a herceg elleni merénylet miatt.

Imre herceg halálával veszélybe került az öröklés, mert csak távolabbi rokonok maradtak. Szóba jöhetett Orseolo Péter, az elűzött velencei dózse fia, aki édesanyja révén unokaöccse volt Istvánnak, és a római keresztény vallás híve. Másik oldalról ott volt Vazul, aki Géza fejedelem Mihály nevű testvérének volt a gyermeke. Keresztény volt, de görög rítusú, és ez hátrány volt István szemében. Az is tény, hogy István nem bízott Vazulban, és emiatt nem őt tekintette örökösének.

Újabb fejezet a Képes Krónikából: a háttérben kitolják Vazul szemét, miközben Imre herceget temetik, megrendült szülei pedig a sír mellett állnak

És ezen a ponton át kell mennünk a spekulációk világába, mert az ekkor történelemtől többféle elképzelés is él. Az egyik elgondolás szerint Vazul

elkeseredettségében István életére tört, részt vett a király elleni merényletkísérletben. Mivel a gyilkosság nem sikerült, és fény derült a közreműködésre, büntetése a megvakítás lett, hogy alkalmatlanná váljon a királyi trónra. De az is felmerült egyes kutatókban, hogy nem egy, hanem legalább két merényletkísérlet volt a király ellen, és a második után csonkították meg Vazult.

Vazul fiai, Béla, András és Levente Lengyelországba menekültek, ahonnan aztán továbbmentek a Kijevi Ruszba. A későbbi krónikák szerint István királlyá akarta tenni unokatestvérét, de felesége, Gizella ezt nem akarta, és az ő parancsára tették uralkodásra alkalmatlanná a nyitrai börtönben raboskodó Vazult. Ez a verzió Istvánt mossza tisztára, ami érthető is, mert halála után mégis Vazul fiai lettek a királyok, és kellett a jó marketing, amibe nem fért bele egy lázadó előkelőség és a kegyetlen király története. Olyan elképzelés is létezik, amely szerint Vazul a régi nomád hagyományok nevében fordult István ellen. A sztyeppei nomád népeknél, így például a kazároknál létezett az a szokás, hogy a fejedelmet 40 évi uralkodás után feláldozták, hogy egy fiatalabb, erősebb vegye át a helyét. Istvánnál 1037-ben telt be ez a 40 év, ezért próbálhatta Vazul akkor megszerezni a hatalmat. Akárhogy is történt, tény, hogy Péter maradt az egyedüli trónörökös, akit viszont sokan nem kedveltek: csak anyai ágon volt rokon, nem itt nevelkedett, idegennek számított a magyarok szemében.

Az 1077 körül íródott ún. Nagyobbik Legenda szerint István királyt 1038 nyarán „láz vette le a lábáról, s amikor már nem volt kétséges hamari halála, előszólította a püspököket és palotájának Krisztus nevét dicsőítő nagyjait; először megtárgyalta velük, hogy helyette a Velencében született Pétert, nővérének fiát választják királynak, akit már korábban magához hivatott, és seregének vezérévé nevezett ki, majd atyailag intette őket, hogy őrizzék meg az igaz hitet.” Az idős, beteges uralkodó majdnem pontosan 90 éve, 1038. augusztus 15-én távozott az árnyékvilágból, pár nappal később [el is temették](#) Székesfehérváron.

A [legenda szerint](#) a haldokló király a halálos ágyán az országot Jézus anyja, Mária oltalmába ajánlotta. Innen ered az erős Mária-kultusz Magyarországon.

1083. augusztus 20-án László király odahatott, hogy a Magyar Királyság első uralkodóját szentté avassák, így tisztelegve államépítő munkája előtt.

A halálának 900. évfordulója alkalmából szervezett emlékévben ezt a napot az államalapítás ünnepévé és Szent István emléknapijává nyilvánította az Országgyűlés.

István uralkodása vége felé már lélekben megtört emberként élte mindennapjait. Ennek egyik oka a jövő miatti aggodalom volt: szeretett fia halála után nem lehetett biztos abban, mi lesz életműve – az ország – sorsa. Tisztában volt azzal, hogy még a főurakból sem váltott ki teljes egyetértést minden korábbi tette, a kereszténység felvétele. Mindezt csak tetézte a kijelölt örökös személye, aki megint csak megosztotta az előkelőségeket.

István aggodalmai valósággá váltak a halála utáni években, amikor a trónviszályok miatt válságba sodródott a királyság. A sors furcsa fintora, hogy éppen annak a személynek a gyermekei, leszármazottjai folytatták tovább az államszervező, a politikai, vallási egység megteremtésére irányuló munkát, akivel István kegyetlenül elbánt.

Felhasznált és ajánlott irodalom:

Deér József: A Magyar Királyság megalakulása, Attraktor, Máriabesenyő-Gödöllő, 2010.

Font Márta: Államalapítás (970-1038) (Magyarország története 2.), Kossuth, Budapest, 2012.

Katona Imre József (szerk.): Száz rejtély a magyar történelemből, Gesta, Budapest, 1999.

Kralovánszky Alán: Szent István király temetése, História 1989-03.

Kristó Gyula: Háborúk és hadviselés az Árpádok korában, Szukits, Szeged, 2003.

Kristó Gyula: Írások Szent Istvánról és koráról, Szegedi Középkorász Műhely, Szeged, 2000.

Kristó Gyula: Magyarország története 895-1301, Osiris, Budapest, 2007.

Makk Ferenc: Magyar külpolitika (896-1196), Szegedi Középkorász Műhely, Szeged, 1996.

Mitták Ferenc: 1000 év – 100 híres történelmi személy, Tóth, Debrecen, 2000.

Nagy Balázs A középkori magyar városok a külföldi utazók leírásaiban. Korral folyóirat 28. szám.

Thoroczkay Gábor: Ismeretlen Árpád-kor, L'Harmattan, Budapest, 2017.

Vég Gábor: Magyarország királyai és királynői, Maecenas, Budapest,

2001.

Zsoldos Attila: A keresztény királyság megalapítása, Rubicon 2001/7.

A szerző történelemtanár, [további cikkei a Qubiten itt olvashatók.](#)

**Oszd meg
másokkal is!**

**Kövess minket
Facebookon!**

[történelem](#) [középkor](#) [szent istván](#) [államalapítás](#) [kereszténység](#) [merénylet](#) [királyság](#)

[Impresszum](#)[Szerzői jogok](#)[Adatvédelmi nyilatkozat](#)[Médiaajánlat](#)[Támogatás](#) [ÁSZF](#)[Írjon nekünk](#)[RSS](#)[Facebook](#)

© 2020 - Qubit - Magyar Jeti Zrt.

[TUDOMÁNYTECHGAZDASÁGMAJOM](#)
[LIVEHÍRLEVÉL](#)

BÉRES ATTILA ÖSSZES CIKKE

[3.15 纪念日不为人知的八则逸闻和一件轶事](#)

[BÉRES ATTILA](#)03.15. 130 [TUDOMÁNY](#)

8+1 dolog, amit biztosan nem tudtál március 15-ről. Kínaiul!

[Akik tényleg kifosztották a frigyládát – Indiana Jones-ereklyék a valóságban](#)

[BÉRES ATTILA](#)2018.11.17. 302 [TUDOMÁNY](#)

A kultikus sorozat sikere annak is betudható, hogy történetei nem szakadtak el túlságosan a történelmi valóságtól. Megnéztük hát, hogy alakult a legendás ereklyék sorsa igazából.

Huszárok az első világháborúban: „Sajnálhatja, ha nem vette észre, hogy a magyarok a legjobbak”

[BÉRES ATTILA](#)2018.11.11. 2390 [TUDOMÁNY](#)

A ma száz éve véget ért első világháborút mindjárt egy nagy stratégiai hibával kezdte a Német Birodalom és az Osztrák-Magyar Monarchia. A monarchia 1,8 milliós serege rövid idő alatt csaknem egymillió embert vesztett halál vagy sebesülés miatt. A magyar huszárok azért megtették az oroszok ellen, amit csak tudtak: a limanovai csatáért a lengyelek a mai napig hálásak.

Nyomorúság, eufória, nyomorúság – 13 drámai epizód az őszirózsás forradalom időszakából

[BÉRES ATTILA](#)2018.10.31. 378 [TUDOMÁNY](#)

1918 őszén a magyarság több évszázados vágyát teljesítette be, ám az ország új vezetői lehetetlen feladatra kaptak felhatalmazást. Magyarországnak úgy kellett volna függetlenül boldogulnia, hogy külföldön nem voltak barátai, és a társadalom is végletesen megosztott volt.

Akik az ország egy-egy részét a magukénak hitték – a magyar oligarchák fénykora

[BÉRES ATTILA](#)2018.10.28. 659 [TUDOMÁNY](#)

Úgy tekintettek az ország egy-egy részére, mint saját birtokukra. Gazdasági és politikai felemelkedésük érdekében bárkivel hajlandók voltak összefogni, és nagy hatékonysággal szigetelték el az Árpád-ház utolsó királyait.

Amikor a balsorsnál tartottak a Himnuszban, megjelent az égen egy repülő, és tüzet nyitott

[BÉRES ATTILA](#)2018.10.23. 984 [TUDOMÁNY](#)

Tüntetések, sortüzek, heves összecsapások közepette zajlott a vidék 1956-os forradalma. Salgótarjánban, Miskolcon és Egerben még decemberben is kegyetlen sortüzekbe torkolló megmozdulásokat tartottak, a mecseki láthatatlanok pedig mindenkinél tovább kitartottak a harcban.

A világot a Sátán teremtette: kik voltak a katharok, akik miatt feltalálták az inkvizíciót?

[BÉRES ATTILA](#)2018.10.06. 582 [TUDOMÁNY](#)

A szigorú önmegtartóztatásban élő katharok hittek a nemek egyenlőségében, nem ettek húst, nem harcoltak, és nem is házasodtak. A 13. század elején a pápa uszítására dicstelen szent háborút folytattak a szekta ellen, ami kapóra jött a Franciaországot egyesíteni akaró királyoknak.

Nindzsák a középkori Japánban: Mindent szabad, csak győzzünk!

[BÉRES ATTILA](#)2018.09.30. 604 [TUDOMÁNY](#)

A háborúzás és a káosz kora esett egybe a nindzsák fénykorával Japánban. A nindzsák nagy tudással járó mestersége apáról fiúra szállt, feladatukat sokszor nem is harccal, hanem ármánykodással teljesítették. A szamurájokkal szemben nekik az eredmény volt a legfontosabb, eszük ágában sem volt feláldozni magukat holmi szent célért.

Táncosnőből társcsászár – nagy hatalmú szeretők és királyaik, akik mindent megtettek nekik

[BÉRES ATTILA](#)2018.09.16. 238 [TUDOMÁNY](#)

A legendás étvágyú Nagy Katalin cárnő, II. Henrik húsz évvel idősebb „dajkája”, és Theodora, akiért a bizánci császár jó pár tabut ledöntött. Na meg Lola Montez, az első vérbeli celeb.

Amikor a politikus még legenda, a prostituált pedig hős volt – az igazi vadnyugat

[BÉRES ATTILA](#)2018.09.02. 223 [TUDOMÁNY](#)

Miféle törvény fölött őrködött Wyatt Earp, aki személyesen tanította be John Wayne-t? Mi mindent tett meg a szerelméért egy magyar prostituált? Mennyit ivott valójában Sam Houston, és hajlandó volt-e felnőni saját legendájához Davy Crockett? Volt egyszer egy vadnyugat, de tényleg.

Mit csinált István, a kíméletlen reformer, miután legyőzte Koppányt?

[BÉRES ATTILA](#)2018.08.19. 2816 [TUDOMÁNY](#)

Kik lehettek a sötétebb bőrű „fekete magyarok”, akiket István legyőzött, és a varégek, akiket letelepített? Ki volt az utolsó törzsfő, aki szembement István király keresztény államiságával? Hogy kaparintotta meg István Bécsset a német-római császártól?

A jégkorszakoktól a globális felmelegedésig: amikor az éghajlat írja a történelmet

[BÉRES ATTILA](#)2018.08.12. 703 [TUDOMÁNY](#)

Éhínségekhez, háborúkhöz, népvándorlásokhoz, teljes civilizációk felvirágzásához és eltűnéséhez is vezetett az elmúlt évezredekben az éghajlat változása a Földön. Mi jöhet még?

Mohamed meghalt, az iszlám életre kelt – az arab terjeszkedés kora

[BÉRES ATTILA](#)2018.08.05. 261 [TUDOMÁNY](#)

Már a 7. században elhangzott, hogy Allah akbar!, amikor az új hitüktől felvillanyozott arabok történelmük során először léptek fel egységesen, és egymás után hódították meg a perzsák, illetve Bizánc kezében lévő területeket. Hódításaikat csak Konstantinápoly volt képes megállítani.

A Bizánci Császárságban alapozták meg Európa jövőjét

[BÉRES ATTILA](#)2018.07.29. 532 [TUDOMÁNY](#)

Bizánc a 7. század elején élte át története egyik legnagyobb válságát. Két világ csapott össze: az egyik oldalon a keresztény Bizánc, a másik oldalon a perzsa Szászánida állam a zoroasztrizmus misztikus világával. Hogyan segítette mindez Mohamed eljövetelét?

A Ravasz, az Agy és két füstölgő puskacsó – négy beleváló nő a második világháborúból

[BÉRES ATTILA](#)2018.07.21. 482 [TUDOMÁNY](#)

Amputált lábú diplomatából lett kém; vadítóan szép színésznő, aki az első filmes meztelenkedés mellett egy haditechnikai újítást jegyez; a francia ellenállók oldalán harcoló új-zélandi jövevény; és az idegenlégió egyetlen női tagja, aki a Bir Hakeim-i kitörést vezette.

Falak és barbárok: így védték a határt a múltban a magyarok, a kínaiak és a rómaiak

[BÉRES ATTILA](#)2018.07.01. 301 [TUDOMÁNY](#)

Óriási erőforrások mozgósításával épültek a történelem legnagyobb határvédelmi rendszerei, de csak egy ideig voltak képesek feltartóztatni az ellenséget. Magyarországon nem volt rabszolgatömeg, hogy falat építsen, de a természet segített.

Ellenségből kisebbség: miért és hogyan olvadtak be a kunok a magyarok közé?

[BÉRES ATTILA](#)2018.06.10. 3881 [TUDOMÁNY](#)

Az 1200-as évek menekültjei, a kunok együttélése a magyarokkal eleinte véres konfliktusokkal járt, de századok teltek el, és a háborúkban jeleskedő jövevények végül beolvadtak, pedig egyszer még el is adták a földjüket.

Vér, verejték, atmoszféra – a tengeralattjárók nyomasztó története

[BÉRES ATTILA](#)2018.05.27. 244 [TUDOMÁNY](#)

Az első búvárhajó az 1600-as években merült a Temze mélyére, de a tengeralattjárók fejlesztését a 20. század háborús ambíciói pörgették fel igazán. Gáláns osztrák-magyar tisztek, 9000 elsüllyesztett német civil, napokig tartó cápahorror a tengeralattjárók történetében.

Félmillió katona csendben benyomult Csehszlovákiába

[BÉRES ATTILA](#)2018.05.13. 552 [TUDOMÁNY](#)

50 évvel ezelőtt belülről próbálták megreformálni a szocializmust Csehszlovákiában. Bár Kádár eleinte megpróbált közvetíteni Dubcek és Brezsnyev között, nem járt sikerrel: a vértelen ellenállást kemény megtorlás követte. Prágai tavasz magyar szemmel.

Hogyan lettünk a világ hetedik úrhajós nemzete? - Nyolc magyar, aki nélkül nem történhetett volna meg

[BÉRES ATTILA](#)2018.05.06. 493 [TUDOMÁNY](#)

Ki mindenki írta be nevét a magyarok közül az úrkutatás történetébe, mielőtt Farkas Bertalan és Magyarai Béla kalandja elkezdődött? Miért Farkas Bercit választották, és milyen kajákat vitt az ürbe? Van-e élet a Masat-1 után?

Amikor Budapest kertjei temetővé és szántófölddé váltak – így állt talpra a főváros az ostrom után

[BÉRES ATTILA](#)2018.04.21. 684 [TUDOMÁNY](#)

Negyvenezer halottja volt a budapesti harcoknak a második világháborúban, az épületek harmada elpusztult, a nők 5-6 százalékát megerőszakolhatták. A lakosság hónapokig tartó fagyoskodás, éhezés és bujkálás után még hosszú ideig híján volt az élelemnek, a közlekedés szinte lehetetlenné vált. Hogyan élte túl ezt a főváros, és hogyan kezdődött az újjáépítés?

Amikor „Odüsszeusz” meglátta a tengeri jégzajlást – lenyűgöző földrajzi felfedezések az ókorból

[BÉRES ATTILA](#)2018.04.08. 60 [TUDOMÁNY](#)

Messzebb juthattak az ókori hajózó népek, mint korábban gondoltuk. Amerikában találtak nehezen magyarázható föníciai leleteket, ókori görög felfedezők pedig Észak-Európában kalandoztak. Az inkább szárazföldön hódító rómaiak a Nílus forrását keresték Afrikában, néhányan közülük pedig eljuthattak Kínába is.

Az őskori ember és a klímaváltozás: szörnyű katasztrófák születtek az özönvízlegendákat

[BÉRES ATTILA](#)2018.04.01. 400 [TUDOMÁNY](#)

A tudomány számon tart a történelem előtti időkben komolynak mondható özönvizeket, de olyanra, ami az egész emberiséget megsemmisítette volna, nem

találni nyomokat. Több lokális katasztrófa azonban történhetett, amelyeket megdöbbentően hasonló legendák formájában őriz a kollektív emlékezet.

8+1 dolog, amit biztosan nem tudtál március 15-ről

[BÉRES ATTILA](#)2018.03.15. 4373 [TUDOMÁNY](#)

Március 15-e kevésbé ismert arcai: a rab, akit Tánicsics börtönében felejtettek, illetve a valószínűleg élete egyik legkínosabb pillanatát átélő Jókai Mór. Bónusz: Petőfi magánéletére is pezsdítőleg hathatott a forradalom!

A Közel-Kelet nindzsái: miért gyilkoltak orvul a középkori asszaszinok?

[BÉRES ATTILA](#)2018.03.04. 573 [TUDOMÁNY](#)

Az Assassin's Creedben megörökített legendás síita szekta tagjait Európában évszázadokig mindenre elszánt, drogos orgyilkosoknak tartották. Holott a valóságban igen taktikus vallási és politikai küzdelmet folytattak Perzsiában és Szíriában. Az igaz viszont, hogy eszközük a gyilkosság volt.

Lenézett hordából elit alakulat: a Francia Idegenlégió valóban legendás története

[BÉRES ATTILA](#)2018.02.18. 1848 [TUDOMÁNY](#)

A zűrös alakok mihaszna gyülekezetének indult légió ma ütőképes, modern hadsereg, amely 24 órán belül a világ bármely pontján bevethető. Fennállása óta bármilyen származású, nemzetiségű, vallású embert befogad. A légióban a kezdetek óta 600 ezer ember fordult meg, köztük 4000 magyar.

Ned Luddtól a rettegett Unabomberig: nem csak a gépek elpusztításáról szólt a luddizmus

[BÉRES ATTILA](#)2018.01.14. 98 [TUDOMÁNY](#)

A luddita mozgalom alapvető célja a bérekkel kapcsolatos engedmények kikényszerítése volt, amiben a géprombolás inkább eszközszerepet töltött be. A ludditák sehol nem fogalmaztak meg távolabbra mutató politikai célokat. Kik lehetnek a géprombolók mai követői?

[Impresszum](#)[Szerzői jogok](#)[Adatvédelmi nyilatkozat](#)[Médiaajánlat](#)[Támogatás](#) [ÁSZF](#)[Írjon nekünk](#)[RSS](#)[Facebook](#)

© 2020 - Qubit - Magyar Jeti Zrt.